

# Võrtsjärve-Emajõe-Peipsi võrgustiku ja veeteede strateegia aastani 2035

Alljärgnevalt on välja toodud Võrtsjärve-Emajõe-Peipsi (VEP) piirkonna strateegia esialgne raamistik, sh:

- Strateegia fookused
- Visioon aastaks 2035
- Strateegilised eesmärgid

## Strateegia fookused

Võrtsjärve-Emajõe-Peipsi võrgustiku ja veeteede strateegia fookused lähtuvad hetkeolukorra analüüsist ning selle raames määratletud tugevusest ja väljakutsetest.

### Fookus 1: Ligipääsetavuse tagamine ja veetaristu sidusus

- **Eeldused:** Piirkond on unikaalne Eesti ja kogu Euroopa kontekstis tänu omavahel ühendatud järvede ja jõgede süsteemile. Piirkonna veeteedega seotud taristut on järjepidevalt arendatud, loodud on mitmeid uusi võimalusi (uued sadamad, sildumiskohad jms).
- **Kitsaskohad:** Veekogudele ja -äärsetele aladele pääsemine on ebaühtlane: mitmetes kohtades puuduvad veeskamiskohad ja sadamatevaheline ühendus ei toimi terviklikult. Rannad ja kaldataristu vajavad edasist arendamist, infrastruktuuri eri osad (nt sadam-toitlustus-majutus) ei moodusta ühtset süsteemi. Veeteedel navigeerimine on teatud lõikudel problemaatiline.
- **Strateegiline arengusuund:** Parandada veeteede läbitavust, tagada parem ligipääs veekogudele ja terviklik taristu arendamine ühendamaks sadamad, veeskamiskohad, rannad ja teenused.

### Fookus 2: Keskkonnaseisundi parandamine

- **Eeldused:** Piirkond on looduslikult väga mitmekesine ja liigirikas, veekogud on elupaigaks mitmekesisele ökosüsteemile (Emajõgi on üks Eesti kalarikkamaid jõgesid, Peipsi Euroopa suuremaid järvi, Võrtsjärv on Eesti sisevete süda jne).
- **Kitsaskohad:** Keskkonnaprobleemid, nagu eutrofeerumine, reostus ja kalavarude vähenemine, mõjutavad otseselt nii ökosüsteeme kui ka turismi ja majandustegevust. Prügimajandus ja üldine keskkonnateadlikkus vajavad parandamist.

- **Strateegiline arengusuund:** Viia süsteemselt ellu tegevusi keskkonnaseisundi parandamiseks (sh inimtegevuse negatiivse mõju vähendamiseks, kalavarude säästlikumaks majandamiseks ja taastootmiseks, tõhusamaks jäätmekorralduseks jms). Tagada suurem keskkonnateadlikkus ja tõhusam seire.

### Fookus 3: Kultuuriloo ja ajaloopärandi väärtustamine ning kogukondade kaasatus

- **Eeldused:** Piirkonda iseloomustab rikkalik kultuurilugu ja ajaloopärand, leidub nii linnalist kui maalist keskkonda (erinevad kultuurid, lood, vaatamisväärsused jms). Veekogude ääres tegutsevad mitmed aktiivsed kogukonnad.
- **Kitsaskohad:** Puudub selge arusaam, kuidas kultuurilugu ja ajaloopärandit ühiselt hoida, väärtustada ning piirkonna vastavat eripära teenustes ja keskkonnas eksponeerida, samuti kogukondi kaasata.
- **Strateegiline arengusuund:** Veekogude ja -teedega seonduva kultuuri- ja ajaloopärandi koondamine ning eksponeerimine, kogukondade aktiveerimine.

### Fookus 4: Teenuste mitmekesistamine

- **Eeldused:** Piirkonnas on juba mitmekesine valik turismi- ja vaba aja teenuseid – kalapüük, paadisõit, jahipidamine, laevareisid, loodusretked, erinevad sündmused jne.
- **Kitsaskohad:** Teenuste katvus on ebaühtlane – eriti Võrtsjärve ja Tartu vahel ning Emajõe alamjooksul puuduvad mitmed külastajatele suunatud teenused. Sesoonsus piirab ettevõtlusvõimalusi ning takistab püsivate töökohtade ja tuluaallikate kujunemist.
- **Strateegiline arengusuund:** Arendada aastaringselt toimivaid ja piirkonna eripärast lähtuvaid teenuseid ja tegevusi soodustades teenusepakujate koostööd, ristturundust, digitaalseid lahendusi jms.

### Fookus 5: Ühine turundus

- **Eeldused:** Piirkonna turundamisega tegelevad otseselt või kaudselt mitmed organisatsioonid, samuti on olemas professionaalne turismiedendaja (SA Tartu Turism, kes koordineerib ka Lõuna-Eesti turismiklastri tegevust).
- **Kitsaskohad:** Terviklik turundus ja ühine bränd puuduvad, mistõttu jääb piirkonna rahvusvaheline tuntus madalaks ning info teenuste kohta on killustunud.
- **Strateegiline arengusuund:** Kujundada ühine bränd ja kommunikatsioonistrateegia, mis suurendab piirkonna nähtavust Eestis ja rahvusvaheliselt.

## Fookus 6: Koordineeritud juhtimine

- **Eeldused:** Piirkonnas on mitmeid aktiivseid võrgustikke ja eestvedajaid (nt Sibulatee võrgustik, Emajõe võrgustik, Peipsimaa), ala arendamisse panustavad väga erinevad organisatsioonid (näiteks Leader-tegevusrühmad, kalanduse tegevusrühmad, omavalitsused, ettevõtjad). See loob tugeva aluse koostööks ja kohaliku arengu juhtimiseks.
- **Kitsaskohad:** Piirkonna arendamisega tegelevaid osapooli on palju, kuid puudub selge kokkulepe arendustegevuste ja rollide osas, koostöö ja kaasamise osas on arenguruumi.
- **Strateegiline arengusuund:** Luua erinevaid osapooli kaasav ühine koostööplatvorm, tugevdada arendustegevuste ja investeeringute koordineerimist.

## Visioon 2035

Võrtsjärve-Emajõe-Peipsi piirkond on omavahel ühendatud ja rahvusvaheliselt tuntud siseveekogude võrgustik, kus loodus, kultuur ning inimesed on põimunud üheks elavaks tervikuks.

### Soovitud seisundi kirjeldus

VEP-i siseveeteede süsteem on sidus ja toimiv, kus sadamad, veeskamiskohad ja kaldataristu on omavahel ühendatud ning ligipääs veekogudele on mugav ja ühtlaselt tagatud. Veekogude kvaliteet ja piirkonna keskkonnaseisund on paranenud. Piirkonda on lisandunud atraktiivseid turismiteenuseid, mis toimivad aastaringelt. Veekogude ja teedega seonduva kultuuri- ja ajaloopärand on hoitud ja eksponeeritud. VEP-i piirkonda teatakse rahvusvaheliselt kui kestliku turismi ja elamuslike veeteede sihtkohta, kus külastajad leiavad autentse ja kvaliteetse kogemuse. VEP-i koostöövõrgustik on kujunenud eeskujuks toimiva piirkondliku koostöö mudelina Eestis.

VEP-i piirkond on Eesti sisevete süda – 500 kilomeetrit puhast elamust Võrtsust Peipsini.

## Strateegilised eesmärgid

### SE1: VEP-i piirkonnas on ühendatud ja hästi ligipääsetav veeteede võrgustik

**Soovitud olukord aastaks 2035:** siseveeteede süsteem on sidus ja toimiv, kus sadamad, veeskamiskohad ja kaldataristu on omavahel ühendatud ning ligipääs veekogudele on mugav ja ühtlaselt tagatud kogu piirkonnas. Veeteed on läbitavad ja

toimivad tervikliku võrgustikuna, mis toetab nii kohalike liikumisvõimalusi kui turismi arengut.

## **SE2: VEP-i piirkonna keskkonnaseisund ja elanike keskkonnateadlikkus on paranenud**

**Soovitud olukord aastaks 2035:** piirkonna loodus ja majandustegevus on tasakaalus. Veekogude kvaliteet on paranenud, eutrofeerumine vähenenud ja kalavarud taastumas. Piirkonna jäätmekorraldus on hästi toimiv, kogukondade üldine keskkonnateadlikkus on hea, piirkonnas panustatakse süsteemselt keskkonnaharidusse.

## **SE 3: VEP-i piirkonna kultuurilugu ja ajaloopärand on hoitud ja eksponeeritud**

**Soovitud olukord aastaks 2035:** piirkonna ja selle veeteedega seotud kultuuri- ja ajaloopärand on talletatud ja eksponeeritud. Vastavat eripära rõhutatakse nii keskkonnas kui ka teenustes, mis kujundab ka piirkonna ja koostöövõrgustiku identiteeti.

## **SE 4: VEP-i piirkonnas on aastaringne ja elujõuline ettevõtlus ning põnevad turismiteenused**

**Soovitud olukord aastaks 2035:** urismi- ja ettevõtluskeskkond toimib aastaringselt – teenused on mitmekesised ja katavad kogu piirkonda. Kohalikud tooted, kultuur ja looduselamused on ühendatud eripäraste lahendustega, mis loovad töökohti ja tugevdavad piirkonna ettevõtluskeskkonda.

## **SE5: VEP-i piirkond on tuntud ja selge identiteediga sihtkoht**

**Soovitud olukord aastaks 2035:** piirkonnal on ühtne ja äratuntav bränd, mis peegeldab tema looduslikku ja kultuurilist mitmekesisust.

## **SE6: VEP-i piirkonda arendab tugev ja hästi toimiv koostöövõrgustik**

**Soovitud olukord aastaks 2035:** omavalitsused, ettevõtjad, kogukonnad ja teadusasutused tegutsevad ühise sihi nimel – arendustegevused on koordineeritud, ressursse kasutatakse targalt ja otsused sünnivad koostöös. Võrgustik on kujunenud eeskujuks toimiva piirkondliku koostöö mudelina Eestis. Lisaks riigisisesele koostööle toimub aktiivne välissuhtlus.